

*Mitä tulevaisuuden osaamistarpeet ja ammatit
vaativat ohjaajuudelta*

*Mikko Hytönen
Keski-Uudenmaan monialainen yhteispalvelu TYP*

Herra HUU: Työn välittämätön

Oi, en mee töihin ku äiti ei pakota
(nyt Mika) soi Apocalyptica
muo hajottaa nyt ihan sikana
mun uraputkes tukos ku oon liian lihava
otetaanpa tilanne uusiks
mun ihanne duunis ei oo likanen huussi
enkä moppaa, siivoo tai kokkaa
förskottii viikottain ottaa
stoppaa tää musiikki
mä oon keksiny keinon mikä on mun mutsille ku
kulissi
printtailen työhakemuksii
laittelen niit pitkin kämppii ennen kuin pakenen
mutsii
taas kaverin luo, mä lepään laakeril tuol
blaadaan kaakelii ja juon
saakeli, tää on kuin Baabelin vanki
hankin kolehdil pantin
yllä pysyy momentti
äiti luulee, et mä oon dosentti, verokortis 1
prosentti
mä oon kuin David Crocketti
mun meiningist nää seitit opetti

(Kertosäe)

Mul ei oo tatsii hommis
Mollin sivuil katselen ommii lommii
otan hatsit bongist, koht onnistuu
haen toimitusjohtajan paikkaa mut mul on
korvis
ei se onnistunutkaan
vaik oon massi pulas en myy tonnist mun kukkaa
sen mä hiisaan, tuijotan tv:t
mun CV:s vaan viivaa
en piikkaa kun en piittaa
enkä työpajois viittaa, mä syön vaan Chiquitaa
heitän kuoret mun eteen ku lähen töihin,
kaadun
saikulle menee
hän, jostain ku poikais itelleni emännän
mut ku aamul ei vittu noussut
tai no eihän mul oo ees duunin pikkujoulut
-äiti osta mulle housut

A man in a blue jacket and hat is looking thoughtfully to the side in a snowy forest. He has his hand on his chin. In the background, another person is visible near a wooden structure.

Työ/ammatti

Tulevaisuus

Osaaminen

Ohjaus

Aluksi

Millaisen tulevaisuuden tahdomme...

Mitä on tulevaisuuden osaaminen...

Mitä on tulevaisuuden työ, onko ammatteja...

Mitä on tulevaisuuden ohjaus, mitä ohjaukselta vaaditaan...

Miksi haluamme tulla?

Diogeneen tokaisu

” Autuas olet vasta sitten, kun sinulta pyyhitään nenäkin, ja se tapahtuu sitten, kun et enää osaa käyttää käsiäsi”

Diogeneen tokaisu miehelle, jolle orja puki kengät

Bionisia käsivarsia ohjataan ajatuksella - kyborgitekniikkaa

Työn historiaa

- Antiikin Kreikassa *skhole* tarkoitti vapaa-aikaa
- Oikonomia – ” Talon pito” – vrt. ekonomia
- Antiikin ja keskiajan hallitsevat ajatussuuntaukset: työ on elämälle välttämättömien hyödykkeiden valmistamista eli raadantaa – orjat tekivät työt
 - ✓ filosofien kirjoittaminen/filosofointi ei ollut työtä, vaan palkkatyötä arvokkaampaa
- Työkeskeinen ihmiskäsitys murtautui uuden ajan alussa: jumala antanut ihmiselle kyvyn tehdä työtä – ihminen tekisi maailmasta aina paremman ja paremman – oman itsensä toteuttaminen

Työn historiaa

- ”Lutherin haamu”: säntillinen työ paras turva sielunvihollisen juonia vastaan
- Marx: hämähäkin ei tarvitse pakottaa itseään työhön, ihminen voi vain kadehtia toiminnan tulosta ja pakottomuutta
- Veblen (1898) : ” Vallassa olevassa talousteoriassa työtä pidetään tympeänä... Arkisen ihanteen mukaan autuutta on hyödykkeiden pidäkkeetön kuluttaminen ilman työtä...”
- Rifkin (1995): Työn loppu
- Suomessa 1990-luvun laman jälkeen mallikansalainen mielletään yhä useammin yrittäjäksi
 - elämänsäsenne

(Niin@Näin 1/2012, Muutoksia työnkuvassa, Mäki-Kulmala)

Aristoteles: tavoitteena *Hyvä Elämä*= eettisen ohjauksen kulmakiviä

Eduskunnan puhelinkeskus 1961

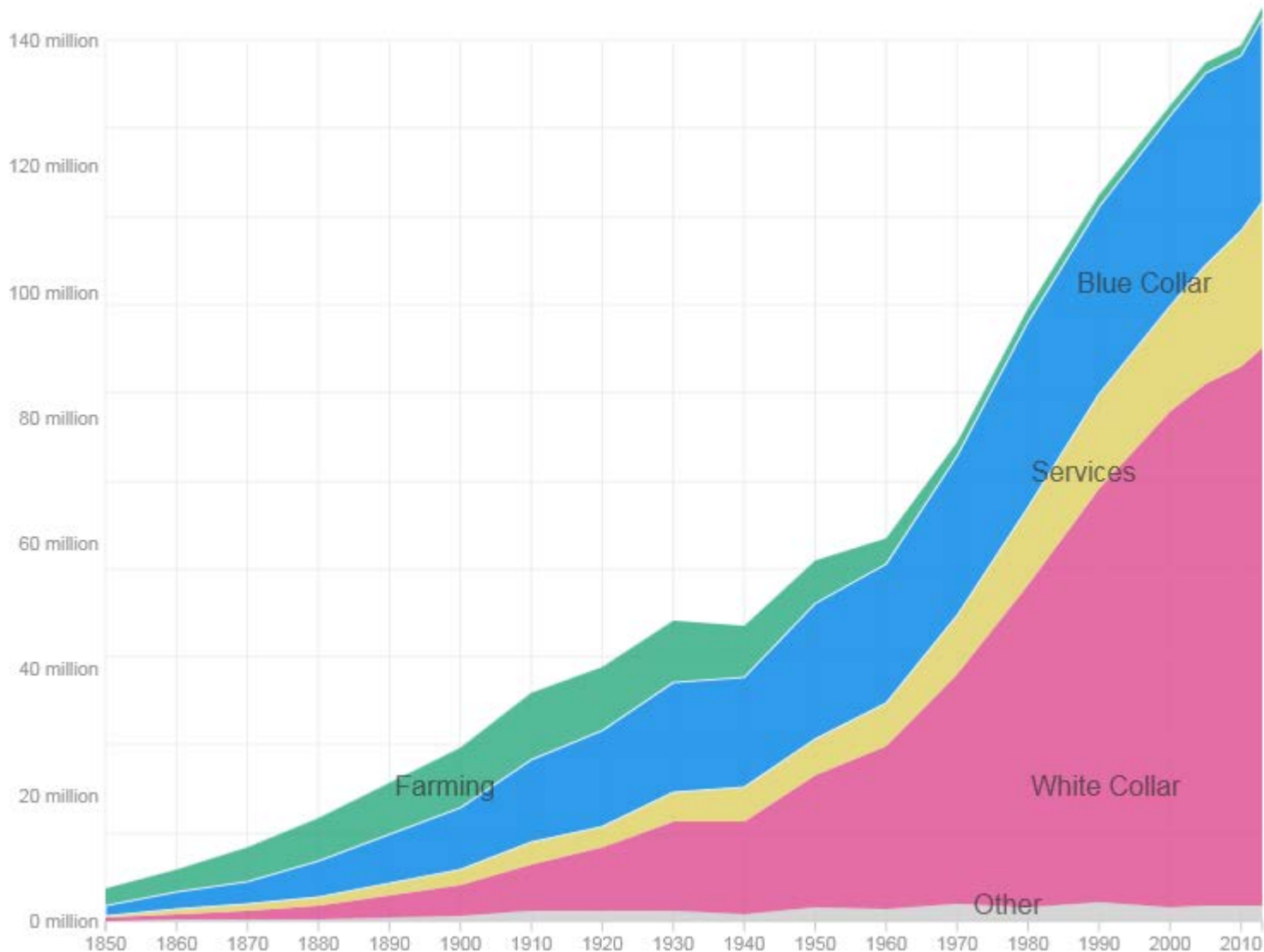
How machines destroy (and create) jobs, The decline of farming and the rise of everything else

Notes

White collar includes professional and technical, managerial, sales and clerical jobs. Blue collar includes machine operators, assembly, manual labor and construction jobs. Service includes food service, health care and personal service jobs

Source: IPUMS-USA, University Of Minnesota

Credit: Quoctrung Bui/NPR

NYT: Mitä tapahtuu todella...

- Sote-uudistus
 - Perustulokeikeilu – Saksassa mini ja midi-jobit
 - Ammatillisen koulutuksen reformi
 - Vaikeimmin työllistyvien siirto kunnille?
 - Työttömyys – piilotyöpaikat
 - Työn epävarmuus ja turvattomuus
- ✓ *” Jäykän ja mekaanisen työnjaon teollinen yhteiskunta on purkautunut elämänlaajuiseksi oppimiseksi, jossa vain jatkuva kirkon ja tuhannen taidon hallitseminen antavat suojaa työmarkkinoiden luovaa tuhoa vastaan.”*
- ✓ *....nyt keskeistä on yhteiskunnallinen kommunikaatio ja sen voimavarojen kaappaaminen.”*

(Niin&Näin, 1/2012, Peltokoski)

Kestääkö kiri?

NYT: Venezuela vs Suomi

”Venezuela otti käyttöön kaksipäiväisen työviikon – täydellä palkalla

Työajan lyhennyksellä pyritään säästämään sähköä. Maan tärkein vesivoimala kärsii pahimmasta kuivuudesta vuosikymmeniin.”

YLE uutiset 27.4.

”Päätäjien ratkaisuihin ja puheissa esiintyvä työelämäkuva on vanhentunut ja suppea... Yksi esimerkki hänen mukaansa on se, kuinka keskustelu pyörii vain työnajan pidentämisen ympärillä ”

YLE uutiset 15.3. tutkija Anu Järvensivun haastattelu

” Tutkija Satu Ojala ei ymmärrä, miksi palkkatyön suuresta vallankumouksesta puhutaan toistuvasti, vaikka sille ei ole juuri mitään todisteita.”

HS 25.3.

Onko työelämä sirpaloitunut? Häviääkö palkkatyö?

Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaantotilanne eri ammattiteissa

Ylitarjonta-ammattiteja noin 70

- Yleissihteerit/ johdon, graafiset ja multimediasuunnittelijat, mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat, huonekalupuusepät, postinkantajat/-lajittelijat

Työvoimapula-ammattiteja 12

- Suurin osa sote-puolelta, lääkärit kärjessä, puhelin- ja asiakaspalvelukeskusten myyjät, rakennusalan työnjohtajat, sosiaalityön erityisasiantuntijat, erityisopettajat

TE-toimistojen arvio lähitulevaisuudesta, 3/2016 , katsaus 6.4.

Avaruus on arkipäivää – entä tulevaisuudessa

”Avaruustekniikka on huomaamatta hiipinyt arkeemme. Pidämme itsestäänselvyyksinä kännykän ruudulta avautuvia tarkkoja satelliittikarttoja, ratikka- ja bussikohtaista aikataulupalvelua, tai juoksumatkan, vauhdin ja reittiprofiilin tallentavaa urheilukelloa.”

”Avaruuden arkipäiväistyminen on avannut ennennäkemättömiä mahdollisuuksia täysin uusille yrityksille ja liiketoimintamalleille. Suomesta löytyy useampikin tuore avaruus-startup”

Petri Peltonen, TEM

”Esineiden internet -guru:

Tämä muuttaa kaikki ammatit ja hävittää osan – Suomella on paljon voitettavaa

Esineiden internet eli IoT mullistaa kaiken työn tekemisen tavat ja maailman talouden rakenteet, sanoo alan asiantuntija Ylen haastattelussa. Voittajia ja häviäjiä ei jaeta Aasian ja Euroopan välillä, vaan yritys kerrallaan. Suomalainen kulunvalvontayhtiö Flexim Security uskoo IoT:n avulla jopa kymmenkertaistavan myyntinsä.”

Eräs tulevaisuus 2505... Idiocracy

HS 17.3., tulevaisuustutkija Ilkka Halava

” Ei elämän tarkoitus ole vain käydä töissä ja maksaa asuntolainaa”

”Robotit tehkööt tylsät työt, ihmiset hauskemmat”

Tarvitaanko ohjausta?

Scarlett Johansson bot

eli ohjaavatko robotit meitä, vai me robotteja

Megatrendejä

- ✓ Ilmastonmuutos
- ✓ Väestön ikääntyminen
- ✓ Väestön kasvu – esim. *Intian* ja *Kiinan nuoria* on 1,06 miljardia
- ✓ Kaupungistuminen
- ✓ Raaka-aineiden vähentyminen
- ✓ Teknologian kehittyminen -> robotisaatio , työtehtävien katoaminen, vihreät teknologiat
- ✓ Kansainvälistyminen – entä nationalismi ? - kyberturvallisuuskoulutus
- ✓ Väestön vaurastuminen -> entä köyhyys, tuloerot, työttömyys
- ✓ Kulutuksen kasvu

Mikä tai mitkä näistä ovat merkittäviä sinun työsi / alojesi kannalta?

Suomen tulevaisuus 2030

- ✓ Kestävä kehitys
- ✓ Talouskasvu
- ✓ Ikääntyminen
- ✓ Työikäisen väestön supistuminen
- ✓ Globalisaatio
- ✓ Digitaalisuuden lisääntyminen
- ✓ Hyvinvointikysymykset

(Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko 2030, marraskuu 2013: Kestävällä kasvulla hyvinvointia)

Osaaminen on sosiaaliturvaa...

*” Siitä huolimatta, että kansainvälisessä vertailussa taidot ovat Suomessa kärkiluokkaa, **16 – 65-vuotiaista noin 600 000:n luku- tai numerotaidot eivät yllä tasolle kaksi.** Käytännössä tämä tarkoittaa, että heillä on **vaikeuksia yksinkertaisten laskutoimitusten tekemisessä tai heidän on vaikea ymmärtää suoraviivaistakin kirjallista informaatiota...** Taitopuutteet pitäisi tunnistaa silloin, kun aikuisia kohdataan esimerkiksi ammatillisessa koulutuksessa ja TE-toimistoissa.”* (Työpoliittinen ak 3/2015)

Mitä vaatii ohjaukselta?

Tulevaisuuden palvelut

- ✓ Kierrätys/ympäristöystävälliset tuotteiden kehittäminen ja valmistus
- ✓ Kodinhoidon palvelut
- ✓ Tiedon hakeminen, tuottaminen ja analysointi
- ✓ Kuljetuspalvelut
- ✓ Rakentaminen ja kunnostus
- ✓ Tietotekniikan tukipalvelut

Fountain park 2014

Entä *esteettinen ruumistyö* -> oman persoonan käyttö, persoonalliset ominaisuudet ovat ratkaisevia? Palvelun vaikutukset aineettomia kokemuksia, elämyksiä...

Tulevaisuuden ohjaus – hyveiden siirtoa...

” Mestari välittää kisällille osaamista, mutta käytäntöjen ohella siirtyy hiljaisesti eteenpäin myös hyveitä vaativa yhteistoiminta”

(Niin&Näin, 1/2012, Noponen)

-> hyveet, moraalinen kasvu, tavoitteena hyvä elämä...

Yksi mahdollinen tulevaisuus

”Tulevaisuuden tekniikoiden todelliset mahdollisuudet ovat kuitenkin siinä, että ne muuttavat homo sapiensia itseään... Avaruusalus jää kakkoseksi, kun vertailukohteena on nuori kyborgi. Tämä kyborgi ei lisäänny eikä sillä ole ylipäätään seksuaalisuutta. Se pystyy vaihtamaan ajatuksia suoraan toisten olentojen kanssa, sen keskittymiskyky ja muisti ovat tuhat kertaa paremmat kuin meillä, se ei koskaan ole vihainen eikä surullinen mutta sillä on tunteita ja haluja, joita emme pysty edes kuvittelemaan.”

Sapiens, Ihmisen lyhyt historia

Yuval Noah Harari